

ЕДНОВРЕМЕННО НАМАЛЯВАНЕ И УВЕЛИЧАВАНЕ НА КАПИТАЛА

Възможността за едновременно намаляване и увеличаване на капитала е предвидена в чл. 149, ал. 1 от Търговския закон (ТЗ) и в чл.203 от ТЗ, съответно по отношение на дружеството с ограничена отговорност и на акционерното дружество. Капиталът на двата вида дружества може да бъде едновременно намален и увеличен така, че намаляването да има действие само ако бъде извършено предвиденото увеличаване на капитала. Увеличението на капитала е предпоставка за допускане на намаляването, за което органът по вписването (длъжностно лице в Търговския регистър) следи служебно при допускане на вписването в Търговския регистър с едно решение на двете обстоятелства.

Целта на процедурата е постигането на положителен счетоводен баланс – в дружеството постъпват нови средства от съществуващи или нови съдружници или акционери. Едновременното намаляване и увеличаване на капитала представлява способ за саниране на дружественото предприятие при отрицателен баланс, за привеждане на вписания в Търговски регистър капитал в съответствие със стойността на чистите активи на дружеството. Става въпрос за номинално, а не ефективно намаляване на капитала, с цел избягване ситуацията, която би наложила бъдещите приходи от дейността на дружеството да отиват за покриване на загубите, формирани от разликата в по-високата стойност на капитала спрямо нетното имущество на търговеца. Същото представлява междинен етап, използван за нуждите на действително преследваното и постигано, едновременно с осъществяването му, крайно увеличаване на капитала. Едновременно с номиналното намаляване се извършва ефективно увеличаване на капитала чрез парична или непарична вноска.

В зависимост от параметрите на планираните промени, капиталът може да бъде намален и под установения в закона минимален размер, ако с увеличаването на капитала се достигне поне установеният в закона минимум – 2 лв. за дружество с ограничена отговорност (ООД) и 50 000 лв. за акционерно дружество (АД). В случай, че вследствие на увеличаването бъде достигнат или надвишен размерът на капитала преди изменението му, процедурата е едноетапна, като в Търговски регистър се вписва самата промяна по партидата на дружеството. В обратния случай, е необходимо първо да се обяви решението на общото събрание на съдружниците или акционерите за едновременно намаляване и увеличаване на капитала и едва след изтичането на тримесечния срок по чл. 150 от ТЗ, предвиден с цел закрила на кредиторите, да се впише новият размер на капитала.

За да е законосъобразно осъществена процедурата по едновременно намаляване и увеличаване на капитала, следва да са спазени изрично предвидените в Търговски закон способности за намаляване, респективно за увеличаване на капитала.

Намаляване на капитала на ООД може да бъде извършено посредством намаляване на стойността на дела в капитала; връщане на дела от капитала на прекратилия участието си съдружник или освобождаване от задължение за внасяне неизплатената част на дела от капитала, а на АД - с намаляване на номиналната стойност на акциите или чрез обезсилването им. В решението за едновременно намаляване и увеличаване на капитала се посочват целта на намаляването, размерът му и начинът, по който ще се извърши.

Увеличаването на капиталът на ООД може да бъде извършено посредством увеличаване на дяловете; записване на нови дялове или приемане на нови съдружници, а на АД - чрез издаване на нови акции, чрез увеличаване номиналната стойност на вече издадените акции или чрез превръщане на облигации в акции.

В тази връзка, в съдебната практика еднозначно се сочи, че разпореждането с апортирани в дружеството движими или недвижими вещи или вземания не се отразява на стойността на капитала, която за разлика от стойността на имуществото на дружеството е статична величина, подлежаща на промяна единствено при наличие на определени условия и спазване на определен ред. Веднъж влезли в капитала, тези вещи представляват само стойностно изражение, като няма пречка същите да бъдат предмет на последващо разпореждане, което обаче ще се отрази не на капитала, а на имуществените пера. В Търговски закон не съществува правна фигура "изваждане от капитала" или "деапортиране" и в този смисъл разпореждането с апортирани вещи и имоти не е способ за намаляване на капитала, не е основание да се иска заличаване на непарична вноска по партидата на дружеството, изменение на дружествения договор или устава, нито е мотив за „заличаване на дялове“ в ООД, записани чрез непарична вноска.

Тереза Шишкова,

Асоцииран адвокат